

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria- Vlada-Government
MINISTRIA E SHËNDETËSISË/MINISTARSTVO ZDRAVSTVA/MINISTRY OF HEALTH

UDHËZIM ADMINISTRATIV Nr. 06/2016
PËR ADMINISTRIMIN DHE PËRDORIMIN E METADONIT PËR PROGRAME ZËVËNDESUESE

ADMINISTRATIVE INSTRUCTION No.06/ 2016
ON METHADONE ADMINISTERING AND MANAGING FOR THE MAINTENANCE PROGRAMS

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO Br. 06/2016
O UPRAVLJANJU I UPOTREBI METADONA ZA PROGRAME ODRŽAVANJA

Ministri i Minisrisë së Shëndetësisë,

Në mbështetje të nenit 11, paragrafi të Ligjit Nr.04/L – 125 – Për Shëndetësi, nenit 12, paragrafi 2, nenit 15, paragrafi 15.2 të Ligjit Nr.02/L 128 - Për Barnat Narkotike, Substancat Psikotrope dhe Prekursorë, nenit 8 nënparagrafi 1.4 të Rregullores Nr. 02/2011 për fushat e përgjegjësisë administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive si dhe nenit 38 paragrafit 6 të Rregullores së Punës së Qeverisë Nr. 09/2011 (Gazeta Zyrtare nr. 15, 12.09.2011), nxjerrë :

**UDHËZIM ADMINISTRATIV
Nr. 06/2016 PËR ADMINISTRIMIN DHE
PËRDORIMIN E METADONIT PËR PROGRAME
MBAJTËSE**

**Neni 1
Qëllimi**

Qëllimi i këtij Udhëzimi Administrativ është të rregullojë organizimin, administrimin, përdorimin dhe monitorimin e Programit për terapi mbajtëse me metadon, të përdoruesit problematik të drogave, të varur nga opioidet.

**Neni 2
Fusha e zbatimit**

Ky Udhëzim Administrativ zbatohet në institucionet shëndetësore, në të gjitha nivelet e kujdesit shëndetësor.

**Neni 3
Përkufizimet**

Minister of Ministry of Health,

In support of Article 11 of Law No. 04/L-125 on Health, Article 12 (2) and Article 15 (2) of Law No. 02/L-128 on Narcotic Medicaments, Psycho-tropes and Precursors, Article 8 subparagraph 1.4 of Regulation No. 02/2011 on the Areas of Administrative Responsibility of the Office of the Prime Minister and Ministries, and Article 38 (6) of Regulation No. 09/2011 of Rules and Procedure of the Government of the Republic of Kosovo (Official Gazette No. 15, 12.09.2011), issues:

**ADMINISTRATIVE INSTRUCTION
No. 06/2016 ON METHADONE
ADMINISTERING AND MANAGING FOR
THE MAINTENANCE PROGRAMS**

**Article 1
Purpose**

The purpose of this Administrative Instruction is to regulate the organization, management, use and monitoring of Methadone for the maintenance programs to the persons who have created tolerance and high addiction to opioids.

**Article 2
Scope**

This Administrative Instruction applies to the health institutions of all health care levels.

**Article 3
Definitions**

Ministar Ministarstva Zdravlja,

Na osnovu člana 11, stav() Zakona Br. 04/L – 125- za zdrastvo , člana 12 , stav 2, član 15 , stav 15.2. Zakona br.02/L-128 – za opojne droge, psihotropne i Prekusorne substance člana 8 podstava 1.4 Pravilnika br.02/2011 za administrativne oblasti odgovornosti Kancelarije Premijera i Ministarstva kao i člana 38. stav 6. Pravilnika o radu Vlade br. 09/2011 (Službeni Glasnik br. 15, 12.09.2011) donosi:

**ADMINISTRATIVNO UPUSTVO
BR.06/2016.
ZA UPRAVLJANJE I UPOTREBU
METADONA ZA ODRŽIVE
PROGRAME**

**Član 1
Cilj**

Cilj ovog Administrativnog Upustva je da uredjuje organizaciju, upravljanje, upotrebu i nadgledanje Programa za održivu terapiju, Metadona, problematičnog korisnika opojnih droga, zavisni od opioda.

**Član 2
Oblast primene**

Ovo Administrativno Upustvo se primenjuje u zdravstvenim institucijama, na svim nivoima zdravstvene nege.

**Član 3
Definicija**

<p>1. Shprehjet e përdorura në këtë Udhëzim Administrativ kanë këto kuptime:</p> <p>1.1. Metadoni-është substance sintetike e grupit të opioideve i cili përdoret si terapi zëvendësuese - mbajtëse.</p> <p>1.2. Substancat Opioide-Substancë që lidhet me receptorë specifik në sistemin qendror nervor dhe që shkakton efekt analgjetik apo narkotik.</p> <p>1.3. Terapi zëvendësuese/mbajtëse - nënkupton dhënien e metadonit, në doza të caktuara nën mbikëqyrje të profesionistëve mjekësor me qëllim të menaxhimit të krizave fizike dhe psikologjike të personat e varur nga opioidet.</p> <p>1.4. Shërbimet për ofrimin e TMM-së-nënkuptojnë institucionet ku zbatohen programet e terapiisë zëvendësuese/mbajtëse me metadon, të cilat licencohen nga Ministria e Shëndetësisë.</p> <p>1.5. Përdorimi problematik i drogave - definohet si përdorim injektues i drogave ose përdorim i zgjatur apo i rregullt i opioideve, kokainës dhe/ose Amfetamines.</p> <p>1.6. TMM –Trajtimi mbajtës me metadon.</p> <p>1.7. KPSH – Kujdesi Parësor Shëndetësor.</p> <p style="text-align: center;">Neni 4 Organizmi i shërbimit për Trajtim zëvendësues/mbajtës me metadon</p>	<p>1. For purposes of this Administrative Instruction the following definitions apply:</p> <p>1.1 Methadone - is a synthetic substance of the opioids group which is used as a maintenance or substitute therapy.</p> <p>1.2 Opioid substances –Substance related to specific receptors in the central nervous system and causes or opiate analgesic effect.</p> <p>1.3 Replacement/maintenance therapy- means administering methadone in certain dosages under the supervision of medical professionals in order to manage physical and psychological crises of persons addicted to opioids.</p> <p>1.4 MMT provision services– means the institutions where Methadone replacement/maintenance therapy programs are provided, which are licensed by the Ministry of Health.</p> <p>1.5 Problematic drug use– means the injecting drug use or the prolonged or regular use of opioids, cocaine and/or amphetamine.</p> <p>1.6 MMT – Methadone Maintenance Therapy.</p> <p>1.7 PHC – Primary Health Care.</p> <p style="text-align: center;">Article 4 Methadone maintenance treatment service organization</p>	<p>1. Izrazi upotrebljenih u ovom Administrativnom Upustvu imaju sledeća značenja:</p> <p>1.1 Metadon -je sintetička supstanca opiodne grupe koja se koristi kao zamena održene terapije.</p> <p>1.2 Opiodne substance-Supstanca koja vezuje specifične receptore u centralnom nervnom sistemu i izaziva analgetski ili narkotični efekat.</p> <p>1.3 Supstituciona/održiva terapija-u određenim dozama uz nadzor medicinskih stručnjaka sa namerom upravljanja fizičkih i psihičkih kriza kod licazavisnih od opioida.</p> <p>1.4 Službe za pružanje OLM-a podrazumevaju institucije gde se primenjuju program isupstitucione/održive terapijesa Metadonom koja se licencira od strane Ministarstva Zdravlje.</p> <p>1.5 Problematična upotreba opojnih droga – definiše se kao intravenozna narkomanija opojnih droga ili produžena upotreba ili redovna opoidima , kokaina i / ili Amfetamina.</p> <p>1.6 OLM-Održivo lečenje metadona.</p> <p>1.7 ZPN – Zdravstvena primarna nega.</p> <p style="text-align: center;">Član 4 Organizacija službe za supstitucione /održivo lečenje metadona</p>
--	--	---

<ol style="list-style-type: none"> 1. Shërbimi për trajtim zëvendësues/mbajtës me metadon (tash e tutje TMM) organizohet në nivel parësor, dytësor dhe tretësor në Institucionet shëndetësore të përcaktuara nga MSH. 2. Niveli parësor për TMM organizohet në bashkëpunim institucional ndërmjet Qendrave Kryesore të Mjekësisë Familjare, Qendrave të Shëndetit Mendor në Kosovës, organizatave tjera të specializuara dhe barnatoreve të autorizuara për ofrimin e shërbimeve farmaceutike për TMM. 3. Niveli dytësor i kujdesit për TMM organizohet në reparte të sëmundjeve të varshmërisë në kuadër të departamenteve psikiatrike në spitalet e përgjithshme. 4. Niveli tretësor i kujdesit për TMM organizohet në njësinë për sëmundje të varësisë në Klinikën e Psikiatrisë, të QKUK. 5. Departamenti Shëndetësor i Burgjeve, është përgjegjëse për organizimin e TMM për të burgosurit. 6. Shërbimet në të gjitha nivelet e kujdesit shëndetësor duhet të ofrohen nga ekipet multidisiplinare të trajnuara, të përcaktuara në protokollin për TMM. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Methadone maintenance treatment service (hereinafter MMT) is organized at the primary, secondary, and tertiary level of public health care institutions selected by the MoH. 2. The primary level for MMT is organized through institutional cooperation between Main Family Medical Centre, Mental Health Centre and other specialized organizations and authorized pharmacies for the provision of MMT pharmaceutical services. 3. The secondary level for MMT is organized in addiction diseases wards within psychiatric clinics of regional hospitals. 4. The tertiary level of care for MMT is organized in the Addiction Diseases Unit of the Psychiatric Clinic of University Clinical Center of Kosovo (UCCK). 5. Health Department of Prisons is responsible for organizations of services for prisoners. 6. In all three levels of health care, services should be provided by multidisciplinary teams trained and qualified in the MMT protocol. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Služba za održivo / supstitucionolečenje metadonom (od sada pa nadalje OLM) organizuje se na primarnom, sekundarnom i tercijalnom nivou. 2. Zdrastveni institucije određene od strane MZ Primarni nivo za OLM organizuje se u institucionalnoj saradnji između Gllanvok Centra Porodicne Medicine, Centra Mentalnog Zdravlja i drugih specijalizovanih organizacija i ovlašćenih apoteka za pružanje farmaceutke službe za OLM. 3. Sekundarni nivo nege za OLM organizuje se u Odeljenjima za bolesti od zavisnosti u okviru psihiatrijskog odeljenja pri opštim bolnicima. 4. Tercijanli nivo nege za OLM organizuje se u jedinicama zavisne bolesti u klinici za psihiatriju UKCK. 5. Zdrastveno odeljenje zatvora, su ovlascene sa organizaciju službe za zatvorenike. 6. Službe na svim nivoima zdravstvene nege treba da budu pružene od strane multidisciplinarnih ekipa, obučene, utvrdjene u protokolu za OLM.
<p style="text-align: center;">Neni 5 Koordinimi i programit TMM</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Programi për TMM si program specifik koordinohet dhe monitorohet nga zyrtari përgjegjës në kuadër të Divizionit për Shëndet Publik në Ministrinë e Shëndetësisë. 2. Zyrtari Përgjegjës nga paragrafi paraprak koordinon Programin për TMM me Personat përgjegjës 	<p style="text-align: center;">Article 5 MMT Program coordination</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The MMT Program as a specific program shall be coordinated and monitored by the competent official within the Division of Public Health of the Ministry of Health. 2. The competent official from the previous paragraph shall coordinate the MMT Program 	<p style="text-align: center;">Član 5 Kordinacija programa OLM</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Program za OLM kao specifičan program koordinira i monitoruje se od strane odgovornog službenika u okviru Divizije za Javno Zdravstvo pri Ministarstvo Zdravlja. 2. Odgovorni službenik iz OLM sa odgovornim stručnim licima imenovani u

profesional të emëruar në Shërbimet për TMM në të gjitha nivelet e organizimit të përcaktuara dhe licencuara nga Ministria e Shëndetësisë.

3. Zyrtari Përgjegjës për Programin për TMM në Ministrinë e Shëndetësisë koordinon aktivitetet me zyrtarët e Institucioneve të KPSH-ës, SHSKUK-ë, Departamentin e Burgjeve dhe Institucioneve private shëndetsore.

Neni 6

Shërbimet për Trajtim Mbajtës me Metadon

1. Shërbimet për TMM ofrojnë:
 - 1.1. Terapi me metadon si trajtim zëvendësues/mbajtës për stabilizim të pacientit sipas protokollit dhe proceduarave të tjera për veprim;
 - 1.2. Terapi zëvendësuese/mbajtëse me metadon për gratë shtatzëna;
 - 1.3. Intervenime për personat me shkallë të lartë të varshmërisë në opioide;
 - 1.4. Referimi i rasteve për konsulta dhe trajtim të komorbiditeteve.
 - 1.5. Psikoedukim dhe edukim shëndetësor;
 - 1.6. Psikoterapi individuale, familjare dhe grupore;
 - 1.7. Aktivitete rehabilituese.
2. Terapija e Metadonit iu ofrohet klienteve gjatë ditëve të punës në institucion, ndërsa për vikende dhe festa ju jepet me vete.
3. Nëse nga Psikiatri konstatohet se është arritur qëndrueshmëria terapeutike, psikologjike dhe mirëbesimi, doza e përcaktuar mund të ipet me vehte klientit sipas protokollit të TMM.

with competent professionals assigned to MMT services at all organizational levels appointed and licensed by the Ministry of Health.

3. The competent person for the MMT Program at the Ministry of Health shall coordinate activities with officials of PHC institutions, KHUCS, Health Department of Prisons and private healthcare institutions.

Article 6

The Methadone Maintenance Therapy Service

1. The Methadone Maintenance Therapy Service shall provide:
 - 1.1. Methadone therapy as replacement/maintenance treatment for the stabilization of clients according to the protocol and other procedures of action;
 - 1.2. Methadone Maintenance Therapy for pregnant women;
 - 1.3. Interventions to persons with a high level of addiction to opioids;
 - 1.4. Referral of cases for consultation and treatment of comorbidity;
 - 1.5. Psycho education and health education;
 - 1.6. Individual, family and group psychotherapy;
 - 1.7. Rehabilitation activities.
2. MMT shall be provided during working days, and during weekends and holidays will be given for home uses.
3. If the Psychiatrist decides that the client has attained therapeutic and psychological stability and confidence, the client can take the prescribed dosage with him according to the MMT protocol.

službama za OLM na svim nivoima utvrđene organizacije i licencirane od strane Ministarstva Zdravlja.

3. Odgovorni službenik za program za OLM u Ministarstvu Zdravlja koordinira aktivnosti sa Službenicima Institucija ZPN, ŠSKUK, Sekotra za Zatvore i privanti zdravstvenih institucijama.

Član 6

Usluge za održivo lečenje Metadonom

1. Usluge za OLM pruže:
 - 1.1 Terapiju sa metadonom kao supstituciono /održivo lečenje za stabilizaciju pacijenta prema protokolu i ostalim postupcima sa delovanjem.
 - 1.2 Terapija supstituciona /održiva sa metadonom za trudnice.
 - 1.3 Intervencije za lice sa visokim stepenom zavisnosti u opiodima.
 - 1.4 Preporuka slučaja radi konsultovanja i lečenje komorbiditeta.
 - 1.5 Psioedukacija i zdravstvena edukacija
 - 1.6 Individualna psihoterapija, porodična i grupna.
 - 1.7 Rehabitacijske aktivnosti.
2. Terapija metadona pruža se klijentima radnim danima, dok a za vikend i praznike daje im se na kucnu upotrebu.
3. Ukoliko od strane Psihiatra zaključuje da je postignuta terepautska održivost, psihološka, poverenje, utvrđjena doza može se dati klijentu sa sobom prema protokolu OLM-a.

<p>4. Shërbimet për TMM duhet të kenë dhomë për intervista, pritoren për pacientë, dhomën e veçantë për administrim, sistemin e ruajtjes së informatave dhe ruajtjes së konfidencialitetit.</p> <p>5. Shërbimet për TMM duhet t'i ofrojnë Ministrisë së Shëndetësisë emrat e personave që punojnë në programin e TMM.</p> <p>6. Institucionet shëndetësore në të cilat ofrohen shërbimet e TMM duhet të sigurojnë personel të rregullt të dedikuar për shërbimin.</p> <p>7. Personeli i Shërbimeve për TMM duhet të jetë i trajnuar dhe duhet të ketë përbërje multidisiplinare, ashtu si është e përcaktuar me protokoll të TMM.</p> <p>8. Personelit të angazhuar në shërbimet e TMM ju shtohet koeficienti për rrezikshmëri në punë.</p> <p>9. Institucionet në KPSH të cilat ofrojnë shërbimin e TMM/së me qëllim të kompletimit të ekipit multidisiplinar, bëjnë marrëveshje me Qendren e Shëndetit Mendor për sigurimin e personelit të nevojshëm.</p> <p>10. Shërbimet për TMM duhet të dërgojnë me kohë të të dhënat e kompletuara dhe të sakta për numrin e klientëve në terapi, sasinë e konsumuar të metadonit në Ministrinë e Shëndetësisë, në Departamentin e Shërbimeve Shëndetësore.</p> <p>11. Shërbimet për TMM, në mënyrë periodike duhet të dërgojnë në Departamentin e Shërbimeve Shëndetësore informata për listen e pritjes.</p>	<p>4. The MMT Service should have an interview room, a waiting room for clients, a special room for administration and a system for saving information and keeping confidentiality.</p> <p>5. The MMT Service should provide the Ministry of Health with names of persons employed in the MMT Program.</p> <p>6. Health institutions that provide TMM services should ensure regular staff dedicated to service.</p> <p>7. The MMT Service personnel should be trained and have a multidisciplinary composition as set out in the MMT protocol.</p> <p>8. Personnel engaged in MMT services, have rights on additional job risk coefficient.</p> <p>9. The institution providing MMT services shall assure the necessary personnel based on an agreement with the Mental Health Center, in order to complete a multidisciplinary team.</p> <p>10. The MMT Service should send on time the completed and accurate data on the number of clients that receive therapy and the quantity of provided Methadone to the Health Services Department of the Ministry of Health.</p> <p>11. The MMT Service periodically should send information on waiting lists to the Health Services Department on a periodical basis.</p>	<p>4. Službe za OLM trebaju da imaju prostoriju za intervju, čekaonicu za pacijente, posebnu prostoriju za administraciju, sistem očuvanja informacija i očuvanje koincidencije.</p> <p>5. Službe za OLM treba da pruže Ministarstvo Zdravlja, imena lica koji rade na programu OLM.</p> <p>6. Zdravstvene ustanove koje pružaju usluge TOM treba da obezbede redovno osoblje koje je posvećeno pružanju ovih usluga .</p> <p>7. Osoblje službe za OLM treba biti obučena i treba imati multidisciplinarni sastav, tako kako je utvrđeno sa protokolom OLM.</p> <p>8. Personel OLM ima pravo na dodani koeficient za rizik na posao.</p> <p>9. Institucija koja pruže službe OLM –a sa namerom kompletiranja multidisciplinarnih ekipa sporazumno sa Centrom mentalnog zdravlja obezbediće potrebno osoblje.</p> <p>10. Službe OLM-a trebaju na vreme da dostave kompletirane podatke i tačne za broj klijenta lečenja na terapiju, količinu konzumiranog metadona, Ministarstvu Zdravlja i Sektoru za zdravstvene službe.</p> <p>11. Službe za OLM treba periodično da dostavljaju sektoru za zdravstveno osiguranje informaciju o listu čekanja na periodičan način.</p>
--	---	--

12. Shërbimi për TMM është i obliguar që të njoftojë Ministrinë e Shëndetësisë për çdo ndërrim të personelit.

13. Shërbimet për TMM e cila nuk arrin t'i plotësojë kriteret e përcaktuara në çfarëdo periudhe, duhet menjëherë të njoftojë Ministrinë e Shëndetësisë.

14. Në rastet kur Shërbimet për TMM nuk iu përmbahen rregullave dhe detyrave të përcaktuara në këtë Udhëzim, ndërmerren masa sipas legjislacionit në fuqi.

Neni 7

Kriteret për pranimit prioritar në programin e TMM-së

1. Personat që kanë nevojë për qasje të menjëhershme në shërbimin e TMM janë:

1.1 Shtatzënat që kanë varshmëri në opioide;

1.2 Personat me gjendje serioze shëndetësore, si ata me HIV/AIDS, HCV gjendja e të cilëve mund të stabilizohet apo përmirësohet përmes trajtimit;

1.3 Prindërit që kujdesen për fëmijë të vegjël sidomos për fëmijë të moshës nën 5 vjeçare;

1.4 Partnerët e personave në trajtim, në rastet kur partnerët janë përdorues të opioideve.

Neni 8

Vlerësimi i rastit

1. Vlerësimi bëhet me qëllim të identifikimit të nevojave të klientit, si dhe përcaktimi i përshtatshmërisë dhe prioritetit për trajtim.

12. The MMT Service shall notify the Ministry of Health about any changes in its personnel.

13. The MMT Service, which fails to meet the set criteria in any period, shall immediately notify the Ministry of Health thereof.

14. If the MMT Service fails to adhere to rules and duties set out in this Instruction, measures shall be undertaken pursuant to the legislation in force.

Article 7

Criteria for priority admission in the MMT Program

1. Persons who are in need of immediate access to MMT services are:

1.1. Pregnant women addicted to opioids;

1.2. Persons in serious health condition, such as those with HIV/AIDS, whose condition can be stabilized or improved through the treatment;

1.3. Parents caring for small children, especially for children under 5 years of age;

1.4. Partners of persons receiving treatment, in case the partners are opioid users.

Article 8

Case evaluation

1. Evaluation aims to identify the client's needs and to determine the appropriateness and priority for treatment.

12. Služba za OLM je u obavezi da obavestava Ministarstvo Zdravlja za svaku promenu osobolja.

13. Službe za OLM koje ne postižu da ispunjavaju utvrdjene uslove u svakom periodu trebaju odmah da obaveste Ministarstvo Zdravlja.

14. U slučajima kada službe za OLM ne se pridržavaju utvrdjenim pravilima i zadacima iz ovog Upustva, predizumaju se mere shodno zakonodastvom na snazi.

Član 7

Kriterijumi za prioriteni prijem u programu OLM-a

1. Lica koji imaju potrebu za trenutnu dostupnost u službi OLM-a su:

1.1 Trudnice koje su zavisne na opioide.

1.2 Lica sa ozbiljnim zdrastvenim stanjem, kao što su oni sa HIV/AIDS, HCV stanje koje može se stabilizirati ili popravljati pomoću lečenja.

1.3 Roditelji koji se staraju za malu decu, posebno za decu ispod 5 godina života.

1.4 Partneri lica na lečenju, u slučajima kada su partneri korisnici opioida.

Član 8

Procena slučaja

1. Procena se vrši sa ciljem identifikacije potreba klijenta, kao i utvrdjivanje podobnosti i prioriteta za lečenje.

2. Personi pranohet për trajtim bazuar në vendimin e Psikiatrit përgjegjës të TMM.
3. Në TMM mund të përfshihen vetëm banorët resident të Republikës së Kosovës.
4. Identiteti i vërtetë i personit duhet të konfirmohet përmes dokumentit identifikues.

**Neni 9
Ndërprerja e trajtimit**

1. Ndërprerja e trajtimit mund të bëhet në mënyrë vullnetare dhe jovullnetare.
2. Ndërprerja vullnetare e trajtimit bëhet me marrëveshjen në mes përshkruesit dhe pacientit për arritjen e regjimit të tërheqjes nga metadoni dhe duhet të merret në konsiderim vetëm atëherë kur klienti është arsyeshmërisht stabil dhe janë arritur disa nga qëllimet e planifikuara të trajtimit.
3. Ndërprerje vullnetare konsiderohet edhe kur përfituesi mungon për më shumë se tri ditë, pa paralajmërim dhe arsyetim.
4. Ndërprerja jovullnetare e trajtimit bëhet kur:
 - 4.1 Sjellja e pacientit është e papranueshme për shërbimin apo përshkruesin e autorizuar.
 - 4.2 Kur testi rutinor ose i jashtëzakonshëm i urinës rezulton pozitiv në heroin ose cilëndo drogë tjetër me përjashtim Metadonit.
5. Nëse vie deri te ndërprerja jovullnetare pacienti duhet te motivohet dhe rekomandohet për programe tjera trajtuese.
6. Vendimi për ndërprerje jovullnetare të trajtimit merret nga Psikiatri i shërbimit, pasi të jetë konstatuar

2. The person shall be admitted for treatment based on the decision taken by the team, which should be composed at least of a psychiatrist and a psychologist.
3. The authentic identification of the person should be confirmed by the ID document.

**Article 9
Termination of treatment**

1. The termination of treatment can be done voluntarily and non-voluntarily.
2. The voluntarily termination of treatment is made based on an agreement between the prescriber and the client on reaching the regime of retreat from methadone and it should be taken into consideration only when the client is reasonably stable and when some of the planned objectives of treatment have been achieved.
3. If the client is absent for a time without notification and justification, it shall be considered that he/she has voluntarily terminated the treatment.
4. Non-voluntarily termination of treatment is done when:
 - 4.1 The client's behavior is inadmissible for the service or for the authorized prescriber.
 - 4.2 In case of a non-voluntarily termination of treatment, the client should be motivated and advised for other treatment programs.
5. If it comes to an involuntary termination the patient must be motivated and recommended for treatment in other programs.
6. The decision to terminate the involuntary treatment from psychiatry service, after it is

2. Lice se prima na lečenju na osnovu Timske odluke koja je sastavljena najmanje od strane psihijatra i psihologa.
3. Stvarni identitet lica treba da se utvrdi pomoću identifikacionog dokumenta.

**Član 9
Prekid lečenja**

1. Prekid lečenja može biti na dobrovoljni i nedobrovoljni način.
2. Dobrovoljan prekid lečenja može se ostvariti sporazumno između deskriptora i klijenta za postizanje režima radi povlačenja od metadona, treba uzeti u obzir samo tada kada je klijent razumno stabilan i kada su postignuti neki planirani ciljevi lečenja.
3. Dobrovoljan prekid smatra se i kada sticalac izostaje za neko vreme bez najave opravdanja.
4. Nedobrovoljan prekid lečenja ostvaruje se kada:
 - 4.1 Ponašanje klijenta je neprihvatljivo za službu ili ovlašćenog deskriptora.
 - 4.2 Ukoliko dolazi do nedobrovoljnog prekida klijenta treba motivisati i preporučiti za druge programe lečenja.
5. Ukoliko dođe do nedobrovoljnog prekida, pacijent se motiviše i preporučuje za ostale programe tretmana.
6. Odluku o nedobrovoljnom prekidu tretmana donosi psihijatar službe, nakon

se pacienti ka shkelur dispozitat e paragrafit 4, nenparagrafi 4.1 të Nenit 9.

7. Në rastet e shkeljeve të nenit 4, largimi jovullnetar nga programi zgjatë një muaj. Pas një muaji bëhet rivlerësimi i rastit.
8. Kur pacientit i ndërpritet shërbimi në mënyrë jovullnetare, duhet të informohet:
 - 8.1 Me gojë për arsytet e ndërprerjes;
 - 8.2 Për kohëzgjatjen e largimit jovullnetar nga TMM;
 - 8.3 Mundësi tjera të trajtimit;
 - 8.4 Procedurat e ankesës në Komisionin për ankesa të Institucionit në të cilin klienti e ka marr shërbimin.

Neni 10

Shërbimet e vazhdueshme përkrahëse

1. Pacientët që marrin TMM duhet të informohen dhe edukohen në çështje shëndetësore, veçanërisht rreth mënyrës së zvogëlimit të mundësisë së përhapjes së infeksioneve me HIV, hepatit A, B dhe C, Infeksionet e transmetuara seksualisht dhe sëmundjet tjera ngjitëse.
2. Pacientët duhet të informohen nga përshkruesi i autorizuar për shërbimet e ndryshme shëndetësore dhe sociale dhe për shërbimet emergjente në rast të mbidozës apo ndonjë emergjence tjetër.
3. Shërbimi për TMM ofron shërbim të këshillimit dhe psikoterapi përklientët.
4. Të gjithë ofruesit e shërbimit të TMM duhet të jenë të trajnuar për edukimin e pacientëve për HIV/AIDS dhe hepatit B dhe C.

concluded that the patient has violated the provisions of paragraph 4, sub-paragraph 4.1 of Article 9.

7. In the cases of violation of article 4, non-voluntarily lasts one month. Afterwards case must be re-evaluated.
8. In case of non-voluntary termination of service to the client, he/she should be notified:
 - 8.1 In oral about the reasons of termination;
 - 8.2 Other treatment possibilities;
 - 8.3 Appeal procedures before the Appeals;
 - 8.4 Commission established by the respective institution of MMT.

Article 10

Continuous Support Services

1. Clients receiving MMT should be informed and educated about health issues, especially about the manner of reducing the possibility of spreading the contagious diseases such as HIV/AIDS, hepatitis B and C, sexually transmittable infections and other contagious diseases.
2. Clients should be informed by the authorized prescriber about the various health and social services as well as emergency services in case of overdose or any other emergency.
3. The MMT Service shall provide counseling and psychotherapy services to the clients.
4. All providers of MMT services should be trained for educating the clients about HIV/AIDS and Hepatitis B and C.

što je konstatovano da je pacijent prekršio odredbe stava 4, podstavka 4.1 člana 9.

7. U slučaju nedorbovoljnog prekida programa zbog povrede pravila nr.4, prekid traje jwdan mesjec. Poslje toga, re-evaluacija slucaja je neophodna.
8. Kada pacijentu služba prekida na nedobrovoljan način, treba biti informisan:
 - 8.1 Razloge prestanka objašnjava usmeno.
 - 8.2 Usmeno za razloge prekida;
 - 8.3 Druge mogućnosti lečenja;
 - 8.4 Postupci za žalbu Komisiji za žalbe imenovan od strane respektivne institucije OLM;

Član 10

Kontinuirane usluge podrške

1. Pacijenti koji primaju OLM trebaju da budu informisani i edukovani za zdravstvena pitanja, posebno o vezi načina umanjavanja mogućnosti za širenje infekcija sa HIV, hepatit A, B, i C, seksualne prenošljive infekcije i ostale zarazne bolesti.
2. Pacijenti treba da budu informisani od ovlašćenog deskriptora o raznim zdravstvenim i socijalnim uslugama i urgentnim uslugama u slučaju prekodoza ili neke druge urgentnosti.
3. Služba za OLM pruža savetodavne usluge i psihoterapiju za klijente.
4. Svi pružaoci usluga OLM trebaju biti obučeni za edukaciju pacijenata za HIV/AIDS i hepatit B i C.

<p>5. Këshillimi dhe testimi për HIV dhe hepatit B dhe C ofrohet si pjesëe vlerësimit fillestar të shërbimit për TMM dhe bëhet vetëm me pëlqim tëpacientit.</p> <p>6. Të gjitha rezultatet e testit për HIV dhe hepatit B ose C duhet të mbeten konfidenciale për individin dhe shërbimin për TMM.</p> <p>7. Klientët të cilët rezultojnë të jenë pozitivë në HIV, në hepatit C apo hepatit B, duhet të referohen për testim konfirmues në Institutin Kombëtar të Shëndetit Publik të Kosovës dhe më tej në Klinikën Infektive për trajtim mjekësor adekuat.</p> <p>8. Shërbimi për TMM siguron referim në OJQ ku ofrohen shërbime të komunitetit dhe shërbime për zvogëlimin e dëmit.</p>	<p>5. Counseling and testing for HIV and Hepatitis B and C shall be provided as part of the initial evaluation service for MMT and are implemented only with the client's consent.</p> <p>6. All HIV and Hepatitis B and C test results should be kept confidential for the individual and the MMT Service.</p> <p>7. Clients that result to be positive with HIV or Hepatitis B or C should be referred for confirmation testing to the National Institute of Public Health and further to the Infective Clinic for adequate medical treatment.</p> <p>8. The MMT Service shall ensure referral to NGOs that provide community and damage reduction services.</p>	<p>5. Savet i testiranja za HIV i hepatit B i C , pruža se kao deo početne procene službe za OLM i vrši se samo uz saglasnost klijenta.</p> <p>6. Svi rezultati od testa za HIV i hepatit B ili C trebaju ostati koincidentnih za ličnost i službe za OLM.</p> <p>7. Klijenti koji se pokazaju da su pozitivni na HIV, hepatit C ili hepatit B treba preporučiti radi potvrdnog testiranja u Nacionalnom institutu javnog zdravlja Kosova , i nakon toga u Infektivnoj klinici radu adekvatnog medicinskog lečenja.</p> <p>8. Služba za OLM obezbedjuje preporuku da NVO gde se pružaju usluge zajednice i službe za umanjnje štete.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 11 Monitorimi dhe Kontrolli Shërbimin për metadon</p> <p>1. Monitorimi i programit të metadonit bëhet nga zyrtari/ja përgjegjës në DShSh/MSH.</p> <p>2. Inspektimi i programit të metadonit bëhet nga Inspektorati i Ministrisë së Shëndetësisë.</p>	<p style="text-align: center;">Article 11 MMT Service monitoring and oversight</p> <p>1. The MMT program shall be monitored by the competent official of the Health Services Department/MoH.</p> <p>2. The MMT Program shall be monitored by the Inspectorate of the Ministry of Health.</p>	<p style="text-align: center;">Član 11 Nadzor i Kontrola Službe za metadon</p> <p>1. Nadzor i kontrola metadona vrši se od strane odgovornog službenika / ce u SSZ/MZ.</p> <p>2. Inspekcija programa metadona vrši se od strana Inspektorata Ministarstva Zdravlja.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 12 Informacionet për pacientin</p> <p>1. Pacienti duhet të ofrohet informata rreth:</p> <p>1.1. Metadonit si substancë dhe efektet anësore;</p> <p>1.2. Drejtave dhe obligimeve;</p> <p>1.3. Ruajtjes së konfidencialitet dhe situatat kur shërbimi mund të thyej konfidencialitetin;</p> <p>1.4. Procedurës së ankesës;</p>	<p style="text-align: center;">Article 12 Patient information</p> <p>1. Patients shall be provided information on:</p> <p>1.1 Methadone as a substance and its side effects;</p> <p>1.2 Rights and obligations;</p> <p>1.3 Protection of confidentiality and situations in which the Service may breach confidentiality;</p> <p>1.4 Appeals procedure.</p>	<p style="text-align: center;">Član 12 Informacije za pacijenta</p> <p>1. Pacijentu treba da se pružaju informacije u vezi:</p> <p>1.1 Metadona kao substance i sporednih efekata;</p> <p>1.2 Prava i obaveza,</p> <p>1.3 Očuvanja koincidencije i situacije kada služba može da krši koincidenciju ,</p>

2. Shërbimet për TMM duhet të krijojnë rregullat e brendshme të sigurisë për të cilat informohen klientët, familjet e tyre dhe personeli shërbyes.
3. Rregullat e brendshme të sigurisë duhet t'i bëhen të qarta pacientit si pjesë e vlerësimit fillestar.

**Neni 13
Shfuqizimi**

Me hyrjen në fuqi të këtij udhëzimi administrativ shfuqizohet Udhëzimi Administrativ 10/2010 – Për administrimin dhe përdorimin e metadonit për programe mbajtëse.

**Neni 14
Hyrja në fuqi**

Ky Udhëzim Administrativ hyn në fuqi shtatë (7) ditë pas nënshkrimit nga Ministri i Shëndetësisë.

Prishtinë, 14/10/2016
Dr. Imet Rrahmani
Ministër i Shëndetësisë

2. MTT Services shall establish internal safety rules and inform clients, their families and the serving personnel thereof.
3. Internal safety rules shall be communicated to the patient during initial evaluation.

**Article 13
Repeal**

This Administrative Instruction shall repeal Administrative Instruction No. 10/2010 on Methadone Administering and Managing for the Maintenance Programs.

**Article 14
Entry into force**

This Administrative Instruction shall enter into force seven (7) days after the signature of the Minister of Health.

Prishtina, 14/10/2016
Dr. Imet Rrahmani
Minister of Health

- 1.4 Postupci za žalbu.
2. Službe za OLM trebaju da stavljanu unutrašnjih pravila sigurnosti za koja se informišu klijenti, njihove porodice u uslužno osoblje.
3. Unutrašnja pravila sigurnosti treba da budu jasno pacijentu kao deo početne procene.

**Član 13
Opozivanje**

Stupanjem na snazi ovog administrativnog uputstva ukida se Administrativno upustvo 10/2010 – Za upravljanje i upotrebu metadona za održive programe.

**Član 14
Stupanje na snazi**

Ovo Administrativno uputstvo stupa na snagu sedam (7) dana nakon potpisivanja od strane ministra zdravstva.

Priština, 14/10/2016
Dr. Imet Rrahmani
Ministar Zdravlja

